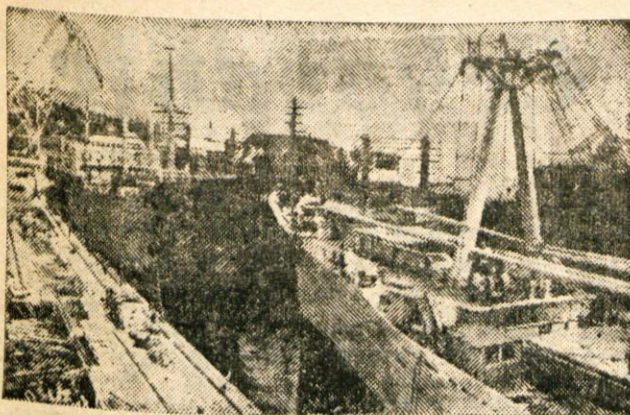

20 let ladjedelnice 3. maj

V največji jugoslovanski ladjedelnici Tretji maj na Reki so v zadnjih dvajsetih letih zgradili 228 polnih objektov z nosilnostjo 859.328 BRT. Pred devetimi leti so pričeli graditi tudi za izvoz. 12. januarja 1956. leta so prodali prvo ladjo Silvreto švicarskemu naročniku; do sedaj pa so zgradili že 38 ladij za naročnike iz Švice, Grčije, Anglije, Brazilije, Švedske, Argentine, SZ, Poljske in Romunije, s skupno nosilnostjo 557.459 ton.

DA ali NE v Kranju

»Filmski igralec Ljubiša Samardžić bo ali v muzeju ali v hotelu Evropa ali v Prešernovem gledališču. Prvi izžrebanec, ki mu bo povedal, v katerem slovenskem filmu je igral, bo nagradjen s potovanjem v Grčijo ali Italijo.« je povedal popularni Mića Orlović iz malega ekrana.

Sest imen. Sest kandidatov iz Kranja. Ze ob imenu Kranj je narasla napetost.

V katerem filmu je igral? Samardžić je znan igralec! Nastopal je v večjih filmih! Kateri je pravi?

Izvedeli smo, da je nagrajenec popularne televizijske oddaje — dr. Emil Praprotnik. Poizkusili smo mu postaviti podobna vprašanja, kot jih bomo slišali v nedeljo zvečer po televiziji.

»Kako ste izvedeli, da konkurirate za nagrado?«

»Bil sem doma in gledal televizijo. Seveda sem takoj odšel v Evropo.«

»V Evropo? Možnosti so bile tri.

»Za Kranj je bolj težko najti tri možnosti. Ne verjamem, da je kdo od izžrebancev pomislil, da je odprto Prešernovo gledališče ali pa muzej. Ze en dan prej pa sem slišal,

da so v Evropi neki ljudje iz televizije.«

»V majhnem mestu se takoj vse ve. Kako pa je bilo v hotelu?«

»Nisem bil popolnoma gotov, če vem za pravi film. Zato sem vprašal ljudi. Nabrala se jih je kar precejšnja skupina. Povedali so mi, da imam prav. Samardžić je igral v slovenskem filmu Peščen grad.«

»Izgleda, da ste prvi prišli v Evropo. Za film ste vedeli. Kako pa ste se odločili za nagrado?«

»Res sem prišel prvi. Takoj za menoj so pričeli prihajati tudi ostali izžrebanci. Odločil sem za Grčijo. V Italiji sem že bil in me sedaj predvsem privlači stara Grčija.«

»Iskra bo izgubila za nekaj časa zobozdravnika?«

»Pravijo, da bomo odšli v Grčijo avgusta z avtobusom.« Dr. Emil Praprotnik do se-

Mednarodni kongres jamarjev v Postojni

V Postojni se bo 12. septembra pričel četrti mednarodni kongres speleologov, ki bo zasedal 14 dni. Kongresa se bo udeležilo okoli 500 uglednih strokovnjakov iz 30 dežel. Obdelali bodo okoli 250 referatov, 25 bo obravnavalo fizično speleologijo in hidrologijo, v 60 referatih pa bo govora o izkoriščanju jam in vod na krasu. Da bo kongres pri nas, ni nikakršna slučajnost. Jugoslavija ima namreč preko 10.000 podzemeljskih jam in več sto kilometrov podzemeljskih hodnikov. Prav v zadnjem času se po-

sveča raziskavanju krasi veliko več pozornosti kot kdajkoli. Pri tem delu sodelujejo številni speleologi, hidrologi in geologi.

Reke pretijo

V Makedoniji že nekaj dni dežuje. Neposredno iznad Skopja priteka v Vardar vedno več vode. Posebno je narastel pritok Lepenac, kjer je gladina vode že 1 meter nad normalo. Če dež ne bo prenehal, preti Skopju nevarnost poplavl.

Tri ovčke v muzeju

Imetje škofjeloškega muzeja se je pred kratkim pomnožilo za tri ljubke jagenjčke, ki še povečujejo pristno vzdušje v muzejsko okolje prenešene Škoparjeve domačije. Vrt z domačimi zelišči in rožami, skladišnica grčavih drv, kamra s postlano posteljo, »hiša« s skledami na policah in starimi podobami na steni, z ovcami napolnjen hlevček — vse to navaja obiskovalce na misel, da tu nekdo prebiva. Ze mnogi, ki niso bili dovolj poučeni, niso upali vstopiti. Edinstveno urejeni muzej na prostem je deležen nedeljenega priznanja vseh obiskovalcev, mnogi tujei pa poudarjajo, da bi mu v Evropi težko našli enakovrednega.

Ker se Loški muzej s svojimi zbirkami uspešno vključuje v turizem, je založil tudi poseben turistični spominek. Po osnutku akademskega kiparja Toneta Logondra je izdelan v obliki pečata. Na eni strani ima relief mestnega grba, na drugi pa relief Škofje Loke z gradom.

Mehanizirana garaža v Londonu

280 vozil spravi naenkrat nova garaža v Londonu, ki ima 11 nadstropij. Avtomobile parkirajo s pomočjo dveh dvigal, ki se pomikajo vertikalno in horizontalno od celice do celice. Avtomobili so pritrjeni na podnožje z zadnjimi kolesi, medtem ko so sprednja na tračnicah. Celotno iskanje prostora in filksiranje koles, kakor tudi odstranitev pritrjenih teles je avtomatizirano. Dvigala se dvigajo s hitrostjo 100 m v minuti in imajo vse potrebne kontrolne naprave.

Štirikrat krajša pot

Glavna dela pri izgradnji hidroenergetskega in plovne sistema Džerdap se bodo pričela 15. maja — leto prej kakor je predvideno v načrtih. Na 4,5 kilometrov dolgem gradbišču pri Sipu so končali s pripravami za začetek gradnje glavnih objektov — pregrade in hidrocentrale. Predpostavljajo, da bodo do konca leta že postavljeni temelji za novo hidroelektrarno. Na gradbišču delajo neprekinjeno, tudi ponoči.

V osmih mesecih so dosegli izredne uspehe. Za zajezev je že izkopanih 400.000 kubičnih metrov zemlje. Postavljen je tudi že daljnovod Bor — Sip in zgrajen agregat za gradbišče z močjo 1.300 kilovatov. Gradijo tudi že prvo

Jablane na legendarni Kadinjači

Titovo Užice — Kdor pride prvič v Titovo Užice najprej želi videti legendarno Kadinjačo, to je hrib, ki je oddaljen od mesta okoli 14 kilometrov, kjer je bila jeseni 1941. ena največjih bitk narodnoosvobodilne vojne.

V povojnih letih so predlagali, da bi se ves prostor okoli uredil in pretvoril v velik nacionalni park. Toda še več pa je predlogov, da bi legendarna Kadinjača ostala taka kot se je spominja na tisoče Jugoslovancev.

Vendar, do nekaterih sprememb bo moralo priti. V bližini bodo zgradili nekaj objektov za počitnice. Planinci pa predlagajo, da bi zasadili jablane ob poti, ki pelje do spomenika. Bile naj bi simboličen prikaz prihoda borcev na Kadinjačo.

Andrić podaril 35 milijonov

Naš Nobelov nagrajenec Ivo Andrić je leta 1962 podaril 18 milijonov dinarjev ljudskim knjižnicam v Bosni in Hercegovini. V letošnjem letu je pisatelj ponovno podaril 17 milijonov. Tako je prispeval za knjižničarstvo v svoji republiki že 35 milijonov dinarjev.

Galeb v Črnem morju

Združen odred jugoslovanske vojne mornarice, v katerem je tudi šolska ladja Galeb, je odpotoval na prijateljski obisk k črnomoški sovjetski floti. Odred vodi viceadmiral Ljubo Trud. S tem vračajo obisk sovjetski mornarici, ki je bila lani junija več dni na obisku v Splitu in Dubrovniku.

Ljubiša Samardžić

nagrado). Imel je »trikratno« srečo: izbrano je bilo mesto Kranj, izžreban je bil med šest kandidatov in vedel je za film. P. C.

izmed treh tovarn, ki bodo izdelovale beton za gradnjo. Za izgradnjo hidroenergetskega in plovne sistema Džerdap bodo porabili 400 milijonov dolarjev. Dela bodo potekala v treh fazah. Ves sistem Džerdap bo zgrajen leta 1971. Takrat bo Jugoslavija dobivala letno 6 milijard kilovatih ur električne energije. Z zajezevijo bo nastala ogromno akumulacijsko jezero, ki bo omogočilo hitrejšo in varnejšo plovbo po Donavi. Vodna pot po Džerdapu, ki je sedaj dolga 117 kilometrov, bo štirikrat krajša. Do sedaj so prevozili letno po prekopu 11 milijonov ton tovara, po zgraditvi novih objektov pa bo mogoče prepeljati letno preko 45 milijonov ton raznega blaga.

Varčevanje po 10.000 Crkovanje

Sanjal sem čudne sanje. Nisem vedel ali se gode v resnici ali ne. Vse je potrebno propagirati! Tudi varčevanje!

Vlagajte v komunalno banko! Denar je varnejši v banki kot v nogavici pod posteljo! Obresti, jamstvo in — nagrade!

V različnih bankah dajejo vlagateljem najrazličnejše nagrade. Enota za vsako nagrajevanje pa je — fičo. Fičo za zadetek na loteriji, fičo za najhitrejši »da« na televiziji in seveda fičo za številne vlagatelje. Da pa bi lahko razveselili več vlagateljev, so fičo razdelili na več šeststavnih delov: sesalec za prah, usnjena torbica, dežnik, tranzistor, moško kolo itd...

Želel sem si sicer celega fiča, a če to že ni mogoče tako hitro doseči, sem hotel priti vsaj do kakšnega dela. Če namreč človek te dele pretvori v denar, jih spoji, bo kmalu prišel do željenega rezultata.

Vsak mesec sem nosil v banko denar. Ko sem vložil, sem vsak mesec dobil majhen listek s številko moje hranilne knjižice. S spoštovanjem sem ga vzel in s strahom prenesel v 3 metre oddaljeno (zapečateni) skrinjico. Morda je prav ta listek sestavni del, ki ga želim! Se nasmeh prijazne uslužbenke in spustil sem svojo srečo.

Svečan obred sem ponavljal več mesecev. Kar precej nas je takšnih, ki želimo na ta način doseči srečo! Kmalu sem spoznal, da si tega ne želimo vsi enako močno. Nekateri pridejo po večkrat mesečno! Precej listkov spuste v enem mesecu v skrivnostno skrinjico.

Spoznal sem, da se najboljše varčuje, če vlagáš po 10.000 dinarjev. To je minimalni znesek, da še dobiš listek. Če hočeš vložiti 30.000 dinarjev, jih prinesi raje trikrat po deset tisoč in imel boš trikrat več možnosti, da dobiš nagrado.

Niso to samo teorije o varčevanju! O tem sem se prepričal v praksi. Neki gospod je vsak drug dan prinesel 10.000 din. Seveda sem postal tako v primerjavi z njim popolnoma nepomemben vlagatelj. »Gospod« je tako dobil vsak mesec 15 listkov. To pomeni 150.000 din mesečno. Ko sem pomislil na to, sem spoznal, da lahko samo še odstopim od varčevanja. Moral sem poiskati taktiko, s katero bi se lahko uprl »gospodu«. Misli sem in misli in — uspel.

Uvedel sem družinsko varčevanje. Z ženo sva vložila v banko vsak po 20.000 din. Tako je borba za listke in nagrade uspešnejše stekla:

— Prvega v mesecu dvignem iz ženske hranilne knjižice 10.000 din ter jih vložim na svoje ime. Prijazno se nasmehnem uslužbenki in spustim listek v skrinjico.

— Drugega v mesecu dvignem iz svoje knjižice 10.000 din ter jih vložim na ženinino ime. Prijazno se nasmehnem uslužbenki in spustim listek v skrinjico.

— Konec meseca sem tako prišel (seveda z ženinino pomočjo) do petnajstih listkov in s tem povečal petnajstkrat svojo možnost za zadetek.

Čakal in čakal sem obvestila iz banke. Zadeli ste... radijski aparat, jogi blazino ali pa morda vsaj ponev za pečenje jajc. Ker le predolgo nisem dobil obvestila, sem odšel v banko. Edino zadovoljenje mi je bilo v tem, da sem pred poslopjem zagledal tudi »gospoda«. Ker se mi je zdelo, da ima precej daljši obraz, kot navadno, sem vedel, da sva oba dobila enak zadetek...

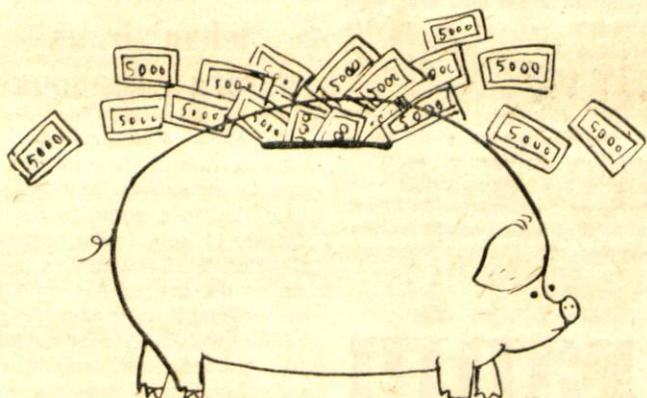
Za sedaj so prekinili varčevanje po 10.000 din. Ne bom odstopil! Ko se bo varčevanje, v moji konkurenci, ponovno pričelo, se ga bom lotil še z večjo vnamo! Morda bi bilo koristno vključiti še teto, obe poročni priči in morda še koga! Obe priči bi menjavali denar med seboj,

a teta še nima partnerja. Kdo se javi? Ko sem pomislil na tetelega partnerja, me je zaskrbelo. Moja teta namreč v svojem (precej dolgem) življenju ni uspela dobiti partnerja. Kako naj ji ga najdem jaz?

V radiu sem zaslišal: »Kdor vse življenje pridno varčuje, si lahko v starosti kupi tisto, kar bi mu bilo v mladosti v veliko veselje.« Zelo lepo, samo ne vem, če je res! Od kar sem pričel varčevati za fičota, sem spravil toliko skupaj, da lahko pokrijem razliko od podražitve do podražitve. Če bom v naslednjih dveh letih prihranil zopet razliko za kolikor se bo podražil (ali kdo verjame, da se ne bo več?), bom imel v starosti lepo osnovo, da pričnem zares varčevati, a kupiti ga verjetno ne bom mogel.

Ko sem hitel v službo, sem premišljeval o svojih sanjah. Čudne sanje, včasih so se mi zdele kar resnične. Morda pa kdo res tako varčuje. Saj to ni mogoče. Ali bi se izplačalo? Pravijo, da poizkusiti ni greh.

P. C.

V ubogega pujska ne gre 10 tisočakov, v banki pa sedaj z njimi tudi ne prideš v konkurenci za nagrade. Torej bom čakal, da se bo varčevanje v moji konkurenci zopet pričelo.

0 turizmu - predvsem tujcu

Ko se je v tem času že začelo po vseh časopisih, televizijskih programih, radijskih reklamah govoriti in pisati, da se je pričela, oziroma, da je pred vrati turistična sezona, bi tudi jaz v tej zvezi rad katero bleknil. Res je, da kljub pričetku letošnje turistične sezone še vedno tu in tam po kioskih prodajamo zimske razglednice, zimske prospekte, zastarele avtomobilske karte, da šele sedaj na hitro zidamo, belimo, obnavljamo razne motele, hotele, tujske sobe itd. Toda napisi Bienvenu, Benvenuti, Welcome, Willkommen na reklamnih turističnih deskah pričajo, da nas tuji turisti kljub temu že lahko obiščejo in je za njih vse preskrbljeno.

No, kolikor že vsak turist

ne bo pripeljal s seboj svojega hotela na kolesih, se bo lahko nastanil v naših hotelih, motelih itd. Tudi tu bo povsem preskrbljeno, vsaj upam! Predvsem bo zadosti kisla voda na zalogi, kajti kisla voda je v turizmu zelo važen pokazatelj, kolikšen je bil obisk tujih turistov v tej ali oni sezoni. Tudi natakariji so se za to sezono dobro pripravili. Svoj naziv so »kelnerji« že »prema vremenu« spremenili v naziv »her ober«, pa da ne bo kdo mislil, da je ta beseda ober popačenka. Ne, to je povsem pravilna slovenska beseda, katera pride iz glagola »obemrem, obrat«. Z dolgimi trajnimi treningi so si natakariji utrdili svoje tradicionalne globoke priklone. Po njihovi postrežbi točno spoznaš, v

»Moje odpovedi torej nočejo sprejeti in mi bodo nagajali, dokler bodo mogli. Prav, pa se vrnimo na delo!

Kako zmagoslavno in škodoželjno me gleda stari. On že ve, da je zame prava muka in kazni ostati na delovnem mestu, po vsem tistem, kar sem jim na sindikalnem sestanku vrgla v obraz, a žal brez uspeha, ker so se eni zvižajčno povezali proti meni, drugi pa stisnili rep med noge. Le smej se, smej! Dosti razmišljanja, po-kažimo šefu, da znamo pri delu ohraniti hladnokrvnost in natančnost...

Halo, je tam filiala v Mačkovicu? Včeraj je pri vas naš inženir pozabil potni naglog in vas lepo prosimo, da nam ga pošljete. Inženir Niko Niković... N-i-k-o... Se slabo sliši? N-ko kot NESPOBEN, I kot IHTAV, K kot KORITARSKI, O kot OŠABEN... Ali niste nekaj pripomnili, tovariš direktor? Ne, ne, to ni za vas, filiala, šefa sem nekaj vprašala...

Halo, komunalna banka, tu podjetje Brozga! B-R-O-Z-G-A... Oh, te telefonske zveze... Poslušajte, B kot BANDA, R kot ROPARJI, O kot OSLI, Z kot ZGAGA, G kot GANGSTERJI, A kot AVSA... Oprostite, kličite pozneje, tovarišu direktorju se je zaletelo, moram ga potolči po hrbtu...

Halo, dajte mi občinsko skupščino, oddelek za finance! Tovariš načelnik, v zvezi s poročilom našega ekonomista Povisa... P-o-v-i-s-a... Vem, vem, da to ni naše ime, kaj jaz vem, od kod je tovariš prišel, a se čisto navadno piše: P kot PROTEKCIJA, O kot OPORTUNIST, V kot VEZE, I kot IŠKARIOT, S kot STRICI... Ne, ne, to vpije naš direktor, nekaj bi mi rad povedal, trenutek prosim...

kakšno vrsto turistov spada. Zaradi slane vode, slanege zraka ter slanih cen, med besedami Welcome, Wilkommen... ni zapaziti besede »dobrodošli«. To gotovo zaradi tega, ker je beseda »dobrodošli« namenjena domačemu turistu, predvsem po sezoni. Sicer bo kljub tej slansti letovalo nekaj naših turistov ob obalah našega Jadrana, ker so pač v dobrih odnosih z denarnimi sredstvi. Vsi ostali bodo turizem zganjali v domovih, campih in jim bo počitniško sonce sijalo po nižjih cenah, ker jim bo razlika do ekonomske cene plačalo matično podjetje. Toda kljub temu bo njihov vzklík ob slovesu: »O, Jadran, vsako leto si me dražil!«

Grega

Halo, socialistična zveza, za referat o delavskem samoupravljanju v našem podjetju se obrnite na tovariša Kozino... K-o-z-i-n-a, interno 26. Niste razumeli? K kot KIMANJE, O kot OVINKARJENJE, Z kot ZASPANOST, I kot IZMIKANJE, N kot NEDELAVNOST, A kot ANARHIJA... Vode, vode za tovariša direktorja, ne, ne vi na zvezi, našega kurirja kličem, tovariš direktor se je nenadoma onesvestil...

Halo, tovariš poslanec, danes vam lahko posredujem imena članov komisije, ki vas bo obiskala glede borbe za kredit, potreben za rekonstrukcijo našega podjetja. To so Kovač, Lenart, Ivanuš, Kovič in Azman. Nimajte pri roki papirja, da bi si jih zapisali? Saj si ni težko zapomniti, le pet jih je in prve črke njihovih priimkov dajo besedo KLIKA. Da, klika... Kovač, Lenart, Ivanuš, Kovič, Azman...

Kaj pravite, tovariš direktor? Da ste se premislili glede zavrnitve moje odpovedi? Kako lepo od vas, da ne gledate na suhi paragraf in da me pustite svobodno iti, kamor me je volja! Lepa vam hvala, tega vam ne bom pozabila...

Parni kotli v zemlji

V mestu Salton v Kaliforniji je ekipa za raziskovanje naftnih področij vrtala novo vrtino. Po večtedenskem delu so dosegli globino 2.480 metrov in vsak čas pričakovali izbruh nafte.

Medtem pa se je iz globine začelo močno bobnenje in kmalu se je pri izpušnih ventilih pojavila namošta nafte — para. Tako je ekipa odkrila eno izmed največjih nahajališč pare na svetu. Iz ogromnega rezervoarja bruhala sedaj para s temperaturo 800° Fahrenheita.

Predvidevajo, da bodo na tem ozemlju zgradili ogromne termične centrale, ki bodo dajale električno energijo na široko področje južne Kalifornije.

Za zaviranje

V ZDA so nedavno konstruirali napravo, ki preprečuje, da kolesa motornih vozil drsijo pri pretiranem zaviranju. Mehanizem najprej preprečuje blokiranje kolesa nato na najugodnejši način zaustavlja vozilo z avtomatskim uravnavanjem pritiska zaviranja.

Cena za novo napravo ni velika, velja komaj toliko kot radijski sprejemnik in tehta zaradi uporabe plastičnih snovi, komaj 1 kg.

OB OBISKU PREDSEDNIKA TITA NA NORVEŠKEM

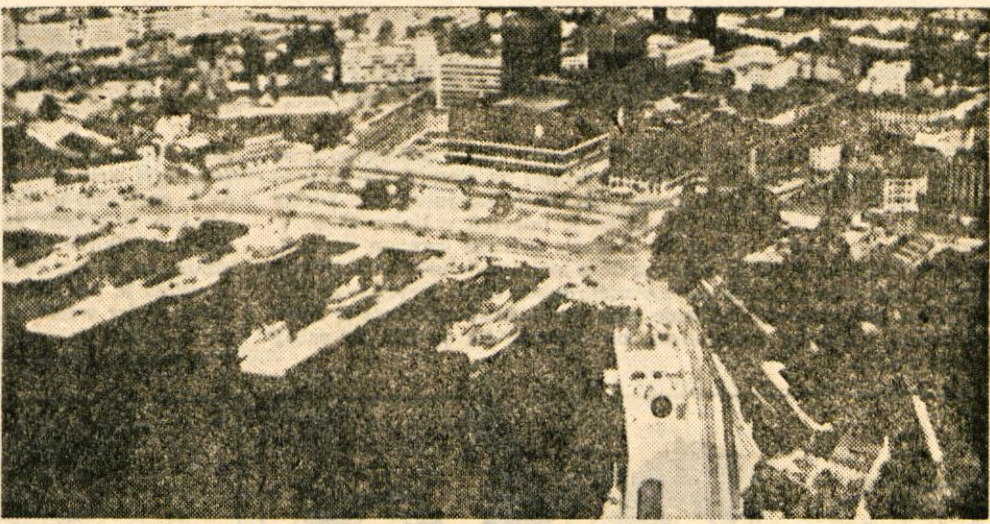
LJUDJE SO TOPLEJŠI KOT POLARNO SONCE

Dvajset let je minilo od tistih dni, ko so se s te daljne dežele vračali naši interniranci in prinesli s seboj pripoved o plemenitosti, pripoved o ljubezni, ki so jo občutili v mrzlih predelih okoli polarnega kroga. Daleč je ta dežela, tako daleč na severu, da je malokdo upal, da se bodo iz nje vrnili ujeti partizani, odpeljali pred štiriindvajsetimi leti. Samo matere so takrat verjele v srečo in upale...

NORVEŠKA — FJORDI, LEDENIKI, RIBE

Norveška je kraljevina, ki se razprostira na zapadnem in severozapadnem delu Skandinavskega polotoka. Obsega 323.217 kvadratnih kilometrov in ima okoli 3,5 milijona prebivalcev. Dežela je pretežno gorata in predvsem na severu zelo redko naseljena. Za-

radi prevelike dolžine in raznolikosti ima le malo karakterističnih lastnosti. Središče države je v jugozapadnem predelu, predvsem okoli glavnega mesta te skandinavske pokrajine, Osla. Lahko bi jo razdelili na tri pomembnejše predele: gorati notranji predel, zapadni obalni in jugovzhodni predel ali kakor ga sami imenujejo Oestland.

Panorama Osla s pristanišča

Gorati predeli so nenaseljeni, le v severnem delu živi okoli 50.000 Laponcev, ki se preživljajo z ribolovom in lovom. Središče tega predela je Bergen (110.000 prebivalcev), kjer je največje tržišče koz. V Bergen so prihajali Holanci in Angleži, ki so v zameno za hrano dobivali najdragocenejše krzno. Ostali gorski predel je predvsem visoka ravan, kjer je okoli 4.600 kvadratnih kilometrov površine, ki je vedno pokrita z ledom, vlažna, meglena in

deževna. Iz mnogih krnic izvirajo najdaljši ledeniki v Evropi kot Jostedalsbraen (ledenik ima 885 kvadratnih kilometrov površine), Svartisen (490) itd. Pogled na te predele je turoben, nikjer gozdov, nikjer naselij. Le redke planinske kočice so zavetišča gozdarjev in turistov, ki poleti prihajajo občudovat pusto pokrajino, pozimi pa na smučanje. Te predele imenujejo Norvežani fjelde. Po robu od Bergena do Saltaala je zgrajena železniška proga in še ena severnejša, ki pelje do najsevernejšega kraja Evrope, do Narvika. Zaradi pogostih snežnih viharjev pelje proga skozi lesene predore.

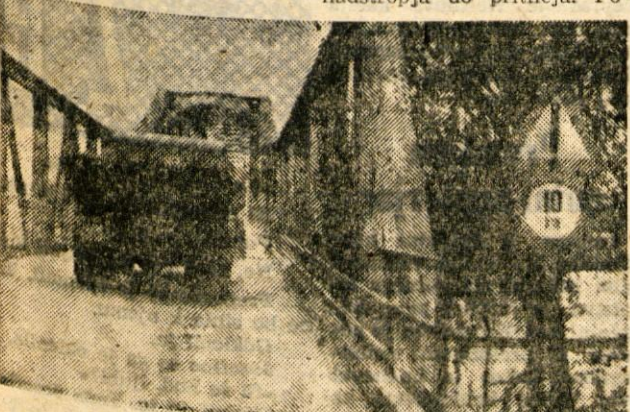
To je industrijsko; kmetijsko in živinorejsko razvit, prometno in gosto naseljen predel Norveške, katerega središče je glavno mesto države — Oslo (450.000 prebivalcev). Mesto je bilo zgrajeno v prvi polovici XI. stoletja iz samih lesenih hiš. Edina kamnita zgradba je bila dvorec, ki stoji še danes. V XVII. stoletju je imelo Oslo okoli 10.000 prebivalcev, toda leta 1624. je velik požar popolnoma uničil mesto. Ponovno ga je dal zgraditi kot moderno mesto kralj Kristian IV. in mesto so preimenovali v Kristianijo. Leta 1925. so mu Norvežani vrnili staro ime. Oslo ni samo kulturno, pač pa je trgovsko in upravno središče Norveške. Posebno pomembno je pristanišče, kjer je središče precej močnega norveškega ladjevja. Malokateri državni na svetu pomeni morje toliko kot prav Norveški. Ribolov je na visoki tehnični stopnji, ribiči so socialno zavarovani in izobraženi. Njim je morje veliko bogastvo, ki ga morajo kljub naravnim težavam (zamrznjeno) izrabiti.

Norvežani so narod, ki ga ni strah težav, ki je navajen živeti pod težkimi pogoji, vendar se nikoli ne ukloni. Njihova zgodovina je bila povezana z nešteti boji za osvoboditev izpod tujega gospostva in prav kakor naš narod so tudi oni preživljali težke čase nacistične okupacije. Če prideš danes na Norveško in poveš, da si Jugoslovian, takoj pomislijo na zadnjo vojno:

Trondheim, Kragen, tam proti severu, tam, kjer sonce ne zahaja, kjer se pojavlja čarobni polarni sij, kjer je pozimi tako mraz, da poka kamenje in les, tam v Kragenu in Bodnu, tam ni slavnega Vilandovega parka, tam ni muzeja Kon-Tikija, tam so Nemci ubijali jugoslovanske partizane, spuščali nanje divje pse, jih pokopavali žive in onemogle, ker niso mogli več delati. Tam daleč na severu so postajali prijatelji, čeprav jezika niso razumeli. Prinašali so jim hrano, skrivali so jih, ko so bežali, večkrat so žrtvovali celo svojo svobodo, ker so jim pomagali pobegniti na Švedsko. Tu so bili ljudje toplejši kakor mrzlo polarno sonce.

Prekooceanski hidrogliser

Nedavno so preskusili v ZDA prvi prekooceanski hidrogliser, ki ima pogonsko moč 19.000 KM in lahko naloži 42 ton. Poganjajo ga plinske turbine. Hitrost hidrogliserja dosega 112 km na uro na valovih višine 2,7 metra, pri manevriranju pa se premika s hitrostjo 20 km na uro, ker uporablja pomožen stroj s 1050 KM. Poraba goriva je 3.000 litrov na uro. Seveda je ladja opremljena z vsemi sodobnimi navigacijskimi napravami in instrumenti ter med drugim tudi s posebno napravo za stabilizacijo pri plovbi ob največjih valovih.

ČUPRIJSKI »MOST VZDIHLJAJEV«

Most na Veliki Moravi pri Čupriji izvira še iz turških časov. Po njem je dobila ime tudi današnja Čuprija. Čeprav je to naš najdaljši most, pa je širok le nekaj metrov, tako da je vsako srečanje nemogoče. Tako se na eni strani mostu vedno nabere precej dolga kolona nestrpnih voznikov, ki čakajo na prosti prehod. Vozniki so zato ta most prekrstili v most »vzdihljajev«.

Jack-blok metoda gradnje

V Coventryju v Angliji so zgradili 17-nadstropno stanovanjsko zgradbo s skupno 97 stanovanji po metodi jack-blokov. Novost v tej gradnji je v tem, da so pri tleh zgradili najprej streho stavbe in jo s pomočjo hidravličnih dvigal toliko dvignili, da so pod njo sezidali zadnje nadstropje. Za naslednje nadstropje so z dvigali spet dvignili že zgrajeni del in pod njim dogradili naslednje nadstropje in tako naprej vsa nadstropja do pritličja. Po-

sebnost novega sistema gradnje je velika: vsa gradbena dela so na tleh, mogoča je industrijska proizvodnja, hkrati z gradbenimi deli opravijo tudi vsa obrtniška dela in končno: vreme ne more ovirati gradnje.

Prednost novega sistema gradnje je velika: vsa gradbena dela so na tleh, mogoča je industrijska proizvodnja, hkrati z gradbenimi deli opravijo tudi vsa obrtniška dela in končno: vreme ne more ovirati gradnje.

Skuter na elektriko

Tovarna Cushman Motors iz Nebraske izdeluje zelo praktičen in vzdržljiv skuter za eno osebo, ki ga poganja električni motor. Robustna konstrukcija je posebno primerna za kurirsko službo ali majhna opravila na krajših razdaljah.

Elektromotor ima 0,8 KM in dobiva potrebno električno energijo iz štirih akumulatorjev po 110 amperskih ur. Z enkratnim polnjenjem akumulatorjev prevozi skuter razdaljo nekaj nad 65 km. V kolikor je pot daljša, vgradi tovarna na željo kupca močnejše akumulatorje. Napetost akumulatorjev je 24 V.

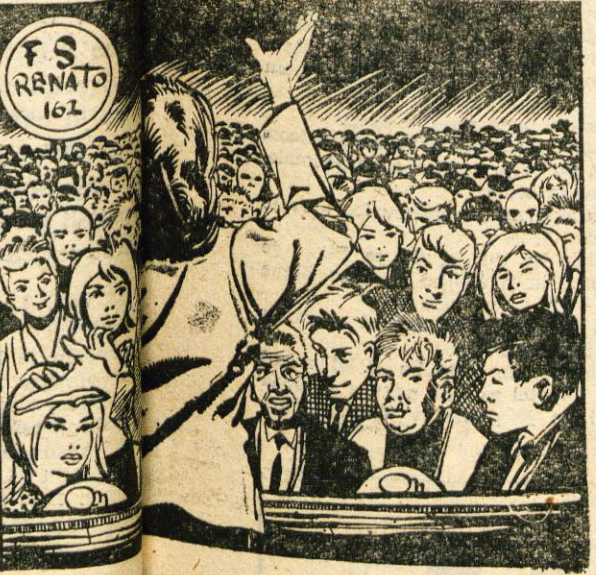
160. Gordon Bennet ni pozabil Buffala Billa. Nekaj tednov po lovu mu je poslal železniško vozovnico za vožnjo do New Yorka in petsto dolarjev. Tokrat Bill ni mogel odkloniti. Ko je v New Yorku izstopil, ga je pričakal strežaj, ki ga je odpeljal v Union klub. V prostorih tega kluba je Gordon Bennett priredil sprejem na čast Buffala Billa, ki je bil ta večer prvič v temni večerni obleki. Dobro mu je pristajala in gibal se je v njej, kakor da je je vaju že vse življenje; niti njegovi dolgi lasje niso motili. Gordon Bennett je Billa predstavil številnim prijateljem, od katerih jih je Bill že nekaj poznal z lova.

161. Po večerji se je Bill odpravil, da poišče svojega prijatelja Buntline; slednjič ga je našel v hotelu Breevort Palace. Buntline se je razveselil in Billu razkazal mogočno mesto. V tistem času so izhajala v nekem newyorškem tedniku nadaljevanja Buntlinovih zgodb o »Buffalu Billu, kralju graničarjev«. Delo je bilo dramatično zbirano in so ga večer za večerom uprizarjali v Bowery-Theatru. Buntline je rezerviral ložo in povabil tudi Buffala Billa. Ko je Bill sedel zvečer v loži, se je muzal »svojim« junaštvom na odru: kako ga Indijanci preganjajo, kako rešuje ženske in kako navsezadnje v spopadih premaga vse nasprotnike.

162. Vse bi bilo v redu, če ga ne bi bil nekdo spoznal. Takoj je začelo občinstvo kričati: »Buffalo Bill, na oder!« To se je ponavljalo tako dolgo, da ni prišel v Billovo ložo ravnatelj gledališča in ga naprosil, da slednjič stal na odru, sprva ni mogel spregovoriti niti besede. Je se je le zgubil njegov močni glas? Nato se je malo odtrgal od sedla in upam, da vam je predstava ugajala. Lahko nočite! Drago mi je, da ste zopet v loži, je vzdihnil: »To je bilo hujše kot indijanski lov.«

Preveč severnih jelenov

Na Aljaski se severni jeleni razmnožujejo tako hitro, da postajajo že prava nadloga. Po številu (300.000) trenutno prekašajo vse jelene, ki živijo na celotnem ozemlju ZDA. Po podatkih, ki jih je zbrala posebna komisija za favno, je ena sama čreda severnih jelenov v dvajsetih letih narasla od 5 glav na 80.000. Oblasti so sklenile, da bodo podaljšale lovsko sezono za to vrsto sesalcev, popolnoma pa bodo prepovedale lov na volkove, ki so jim severni jeleni glavna hrana.

Vtihatopil se je v KU-KLUX-KLAN

Agent ameriške zvezne kriminalistične policije FBI Thomas Rowe je pred okrožnim sodiščem v Alabami opisal umor bele borke za državljanske pravice Viole Luizzo, ki so jo 25. marca po demonstracijskem pohodu za enakost črnih prebivalcev ustrelili v njenem avtomobilu. Agent FBI se je namreč že pred petimi leti vtihatopil v zvezo Ku-Klux-Klana in se usodnega dne peljal z avtomobilom kot član klana.

Komaj je bil protestni pohod zaključen, so pričeli člani klana zasledovati avtomobil znane borke za enakopravnost, ki se je peljala iz Montgomeryja proti Selmi. Ko je avtomobil dosegel hitrost 160 km na uro, je 21-letni Leory Wilkins pomolil skozi okno pištolo in trikrat ustrelil. »Nisem zgrešil. Ta ženska je gotovo mrtva!« je menil, ko je avtomobil odbrzel mimo. Mati petih otrok je bila res takoj mrtva. Njen avtomobil je zaneslo s ceste. Dejstvo, da je Rowe agent FBI, so javnosti objavili šele med preskavo umora.

Moskva se pripravlja na svetovno razstavo 1967

Na obali reke Moskve gradijo največji hotel v Sovjetski zvezi. Hotel Rusija bo dograjen prihodnje leto in bo lahko sprejel 6000 gostov. Imel bo 23 nadstropij.

Moskva ima šest in pol milijona prebivalcev, skozi njo potuje vsak dan okoli milijon turistov in obiskovalcev z vseh koncev dežele. Vsak

dan zagotoviti prenočišče za milijon gostov povzroča Moskovčanom hudo glavobol.

Okoli Kremlja so pričeli graditi nove hotele. Tega velikega gradbenega podviga so se lotili predvsem spričo svetovne razstave, ki bo leta 1967. v Moskvi. V Sovjetski zvezi računajo, da bo razstavo obiskalo nekaj milijonov

obiskovalcev. Prav zato so prišli na zamisel, da zgradijo hotel za šest tisoč gostov.

Največji hotel v Moskvi je bil do sedaj hotel Ukrajina s tisoč ležišči. V novem hotelu Rusija, ki bo imel najmodernejše naprave, bosta tudi kino in dvorana za koncerte z dva tisoč petsto sedeži. Prav tako bo imel hotel največjo in najlepšo kavarno v Moskvi.

Na drugi strani Moskve, na trgu Manjež, so porušili blok hiš za hotelom National. Tudi na tem prostoru bodo zgradili nov hotel, medtem ko dva nova hotela že gradijo na trgu Smolenska nasproti ministrstva za zunanje zadeve. Oba bosta imela po dvajset nadstropij in bosta sprejemala po 750 gostov.

Moskva bo kmalu pripravljena za sprejem gostov. Turizem postaja v SZ pomembna gospodarska panoga.

Pogled na Kremelj

Sovjetske kamere osvajajo svet

Sovjetska trgovska organizacija za uvoz in izvoz optičnih predmetov je pred kratkim podpisala pogodbo z neko nizozemsko družbo za izvoz večjega števila fotografskih aparatov tipa zenit - 10, zenit - 11 in filmskih kamer lada in kvare 3. Leta 1964 je Sovjetska zveza izdelala pol milijona fotografskih aparatov in filmskih kamer odlične kakovosti. V zadnjem času postaja eden najmočnejših tekmecev Zahodni Nemčiji in Japonski.

740 vrst jabolk v sadovnjaku pri Dundeeju

Skotski institut za sadjarstvo pri Dundeeju ima v svojem sadovnjaku okoli 740 vrst jabolk.

Jablane so iz Severne Amerike, Evrope in Sovjetske zveze. Do nekaterih so prišli z veliko truda, druge so dobili po naključju, pretežno pa izvirajo predvsem iz Češke, Jugoslavije, Kanade in Švedske. Vendar je vsa njihova skrb posvečena ohranitvi starih reprezentativnih vrst.

re, med njimi tudi take, ki jih v Angliji ne dobiš več. Najstarejša vrsta izvira celo iz XIII. stoletja, gojijo pa tudi razne vrste iz XVI. stoletja in vrste, ki danes niso več popularne kot jabolka, ki imajo okus po orehih in so jih jedli pri vinu. Nove vrste pa izvirajo predvsem iz Češke, Jugoslavije, Kanade in Švedske. Vendar je vsa njihova skrb posvečena ohranitvi starih reprezentativnih vrst.

Intervju z aprilom

Sedaj, ko je april že mimo, sem se domislil, kaj ko bi ga intervjuval in seznanil našo javnost v kakšnih težavah je posloval letos. Iskral sem ga na domu, pa so mi rekli, da ga, odkar je prepuščen službo tov. Maju, ni več doma. Ima enajst mesecev dopusta. Prišel sem preiskovati gostilne, saj je znano, da 'Aprilu še vode ni nikoli dovolj, kaj šele vina! Premraženega sem ga našel v neki gostilni, ko je že pol ure čakal na rum. Prebil sem se do točilne mize in kmalu sem pred njega postavil rum. »Kaj mislite o prognozi 1. aprila za praznike naše RTV?«

»Ih, se je samovoščeno nasmehnil, saj je bil že zadnji čas, da tudi jaz dobim svoj praznik. Poglejte, Maj ima že dva, pa je dobil letos še enega, pa tudi drugi jih že imajo.«
»Kako pa to, da ste naš letos v vašem času kar s snegom zasipali?«
»Da,« je zardel, »sneg je stvarota za mene. Kaj sem hotel! Marec je nekaj zavohal in je podražil dež in toplota, ki naj bi mi jo dobival za spomlad. Prišla je zamrzitev cen, pa sem moral prodajati kar sem imel — sneg in mraz.«
»Kje ste praznovali 1. maj?«
»Prvi dan dopusta vedno počivam. Ležal sem doma in spremljal televizijski program. Opazil sem, da še vedno delajo v znamenju svojega praznika — veseli se tega!«
»Jaz pa ne, sem si mislil, da mi zastavi naslednje vprašanje.«
»Kaj bi moral uveriti vaš

kolega Maj, da bi se izkopal iz težavnega položaja, ki ste mu ga zapustili?«

To vprašanje ga ni spravilo v dobro voljo. »Oprostite,« je dejal, »to je bedasto vprašanje. Sem samo človek in tako tudi delam. Če bi znal zadevo sam urediti, bi že vse spravil v red!«
Na dušek je izpil svoj rum, pobral neočljivo dežnik in me zapustil tako hitro, da ga še fotografirati nisem mogel.
Torej, dragi bralci, v maju nič novega. Vendar ne vzemite tega kot vremensko napoved. IC

Modernizacija opekarn

Opekarne dolgo časa niso izkoriščale iznajdb, ki jih nudi moderna tehnologija. Zadnje čase je tudi v to vrsto industrije prodrla avtomatizacija. Tako se v modernih napravah glina melje, meša in hkrati iztisaka zrak zaradi lažjega poznejšega stiskanja v določene oblike. Rezanje kosov je sedaj le že avtomatično, sušenje ni več na zraku, temveč v predorih in samo sintranje (žganje) je docela mehanizirano v tunelskih pečeh.

Neka angleška tovarna je izdelala sistem s popolno avtomatizacijo proizvodnje v opekarnah. Kapaciteta po novem postopku je 6.000 opek v eni uri. Ves proizvodni proces urejajo s pomočjo elektronskih računalnikov, program pa lahko vsak čas poljubno menjajo po potrebah fabrikacije.

DRAMATIČNO REŠEVANJE POPLAVLJENIH ŽIVALI

V Surinamu (v Holandski Gvajani) se je utopilo več tisoč živali, ko so delali umetno jezero. Vendar so po dramatični akciji rešili tisoče različnih živali.

Pri gradnji hidrocentrale v Surinamu so zajezili zgornji tok reke in pri tem poplaval 2.200 kvadratnih kilometrov džungle. Vse prebivalce so pravočasno preselili, medtem ko se na živali, ki jih je v tem predelu zelo veliko, ni nihče spomnil. Šele pozneje so se mnogi spraševali, ali naj jih hladnokrvno pustijo, da se utopijo v poplavljeni džungli, ali pa naj jih poskušajo rešiti. Nekaj ljudi iz Surinama je poslalo v svet poziv za pomoč pri reševanju. Odzvala se je liga za zaščito živali iz Bostona, ki je poslala za reševalno akcijo ne le precejšnjo denarno pomoč, temveč tudi enega izmed svojih ljudi — mladega, spretnega in pogumnega ljubitelja živali Johna Welsha, ki naj bi vodil akcijo. V spremstvu nekega Holandca, ki je zaposlen v surinamski vladi, je Welsh odšel v predel, ki ga je po načrtu prekrilo umetno jezero in ki je večidel že pod vodo. Za pomočnike si je izbral 30 Bušmanov. Leti sploščka niso verjeli, da lovi bele živali v teh težkih pogojih le zato, da bi jih preselil na varnejši kraj. Kmalu pa so razumeli pomen reševalne ak-

cije in so v nevarnem podvigu sodelovali ne le z velikim pogumom, ki jim je prirojen, ampak tudi z velikim navdušenjem.

Welsh je doslej rešil točno tisoč živali — tisoča je bila antilopa, ki so ji zavili noge v najlonске nogavice, da ne bi poškodovala reševalcev. Ozelota — vrsto divje mačke — ki so ga pregnali na drevo, so morali umiriti z naravnimi sredstvom, preden so ga lahko prenesli v čoln. Čeprav je Welshova akcija zelo naporna in nevarna, se je odločil, da ne bo zapustil Surinama, dokler ne bo rešil vsaj 10.000 živali.

Premiera »mini-kopterja«

London — Privatni konstruktor K. Wallis, nekdanji pilot britanske vojske letalstva, je izpolnil svoj dolgotrajni sen. Uspelo mu je poleteti s prototipom »mini-kopterja«, kakor je imenoval svoj model helikopterja za eno osebo. »Mini-kopter« je pokazal na preizkušnji izredne sposobnosti. Dosegel je brzino 160 kilometrov na uro in se dvignil 3.000 metrov visoko. Največja prednost »mini-kopterja« je, da bo cena serijske proizvodnje relativno nizka (5.000 dolarjev) in tudi, če zataji motor, mini-kopter pristane zanesljivo.

REKLI S

»Življenje je kratko, znanost dolga, pravi trenutki zamudiš, diagnoza je težka.«
Hipokrat, največji vseh časov

»Zdravniki so reševalci, liko, kakor so zakoni reševalnikov.« Epiktet, grški filozof

»Za vruga, Josefine?«
Ni se motil. Zaslišal je njeno klical.
Potuhnul se je.
Ne, zvečer mora peljati Josefino, da ponoči ne bo silila k njemu.
Prepozno se je spomnil.
Odklenil je.
Josefine se ga je oklenila.
»Si še hud, ljubi?«
Odrinil jo je. Toda Josefine ni odšla k njej. Zadovoljil jo je upal in mislil na ženo in otrokovo prihod.
Josefine je bila taka kakor ona, ki je rekla.
»Tudi ponoči boš moj.«
»Ponoči me ne bo. Ponoči.«
»O,« je še vedno neposlušna.
»Hujša si od Marije Terzije.«

MIHA KLINAR: MESTA, CESTE IN RAZCESTJA MIHA KLINAR: MESTA, CESTE IN RAZCESTJA

Josefinino stanovanje je bilo toplo, v njegovi sobi pa je bil mrzel decembrski dan kakor zunaj. Josefine je bila kriva, da ni utegnil zakuriti v peči.

Otrok in žena bosta prišla na mraz.

7

Bil je brezvezden decembrski večer. Ko bi bilo topleje, bi prav gotovo snežilo. Htel je, ker se je predloži zadržal pri Josefini. Ko sta pila jajčni liker, sta mu prišla zopet na misel inženir Pressler in Grete Beier. V šali jo je vprašal, če mu morda ni primešala ciankali. Ni se spomnila, kaj je mislil. Na zgodbo, ki jo je pripovedovala v Opatiji, je najbrž že pozabila. Vseeno pa se je zgrozila in rekla, kaj si misli o njej. Naposled si bo celo izmislil, da je zastrupila svojega moža. Res je, nekoč so jo navdajale take skušnjave, a jih je premagala. Sodnik je bil že dalj časa bolan in dovolj star, da je umrl brez tega. Ni se pomirila, ko je rekla, da se je šalil in da je mislil na Presslerja in Beierjevo. Bil je zadovoljen, ker je nato začela piti in se opila. Ko je odhajal od nje, je spala kakor ubita. Zato je bil lahko brez skrbi, da se Josefine ne bo prebudila, ko bo prišel s Stefi in z otrokom.

Zamudil se je, a je upal, da bo vlak imel zamudo, kakor jo ima v zimskem času skoro sleherni dan. Ni vedel, da je pripeljal pravočasno in da otrok in žena že čakata v čakalnici, kjer ju je našel.

Stefi ga ni takoj opazila. Sedela je poleg otroka, ki mu je postlala na klopi, in strmela nekam v prazno. Prav nič bi se ne čudila, ko bi Franc sploh ne prišel. Ko je obstal pred njo in se ji opravičeval, ker ni prišel pravočasno, ga je samo odsotno pogledala in molčala. To ga je zabolelo, kakor da mu je očitala za vse, kar ti še storil.

»Vem, jeziš se name! A se nimaš kaj jeziti. Nisem zapravljaj. Hranil sem. In imam danes več prihranjenega, kakor sem ti vzel v Trstu,« je vzel iz notranjega žepa hranilno knjižico in ji pokazal vsoto, ki je bila skoro še enkrat tolikšna kakor tržaški prihranki.

»S Slavkom sva utrujena,« je rekla, kakor da knjižice sploh ni pogledala.

»Da, takoj vaju odpeljem spat. Samo trenutek počakajta, da pokličem izvoščka,« je odhitel iz čakalnice zadovoljen, ko se je spomnil, da se danes lahko on pobaha s kočijo, kakor se je Stefi v Trstu.

Poklical je kočijaža in z njim vrnil v čakalnico. Kočijaž je vzel skromno ženino prtljago, sam pa je vzel v naročje otroka in ga odnesel v kočijo. Ko se ga je med potjo otrok oklenil in ga objel, se mu je narahlo zganila vest.

A zakaj bi se s tem grenil? V življenju se sreča človek s stvarmi, ki se jim ne more izogniti, tudi ko bi se jim hotel. V Salzburgu je poznal nekega pesnika Trakla, človeka njegovih let, ki je tako trdil. Take stvari so kakor ljubezen in smrt, ki se jima ni mogoče izogniti. Razlika je samo v tem, da za ljubeznijo bežiš, čeprav se ti izmika, smrti pa se izmikaš, a ji ne ubežiš. Toda, kaj bi s pesniki. Ti si vse stvari preveč ženejo k sreči. A kaj naj si žene on? Ali ni zopet vzel žene in otroka k sebi? Torej si nima zaradi tega kaj očitati, zato nobenih sentimentalnosti, kakor takrat v Meranu ali Innsbrucku in potem v Trstu. Takrat je bil človek, ki ne ve, kaj hoče. A zdaj ve. Ima načrte in cilje, ki jih mora doseči. Ko bi ne doživel vsega, kar je doživel in kar morda Stefi oboja, bi do svojih načrtov nikoli ne prišel. Zato je moral na pot, da bi v teh mesecih razmisli, kako bi prišel naprej.

Dr. Lomond je nekoč dejal, da ravna po njegovem mnenju policija z malimi zločinci vse pretrdo in da je neobčutljiva za trpljenje, ki je spojeno z odkritjem zločina. Alan je premišljeval, če je tudi on postal tako neobčutljiv. Morda pa ni bilo tako! Morda pa noben policijski uradnik ni neobčutljiv. Bolj podobni so zdravnikom, ki imajo v sebi tudi dve osebnosti, od katerih jim ena omogoča, da se jim bolnik ne smili, kadar trpi, ko mu rešujejo življenje. V tem trenutku razmišljanja se je pojavil predmet njegovih razmišljanj in srce mu je jelo biti hitreje. V sobo je stopil John Lenley in pokimal seržantu.

»Prijaviti sem se prišel,« je dejal. Iz žepa je potegnil nekaj papirjev in jih položil na mizo. »Moje ime je Lenley in sem pogojno izpuščen pripornik.«

V tem hipu je opazil Wemburyja in stopil k njemu, da bi mu segel v roko.

»Slišal sem, da ste se vrnili, Lenley. Cestitam vam!« Ves čas, ko je govoril, mu je lebdela pred očmi čepeča postava zakona na strehi v Camden-Crescentu. Moral je stisniti zobe, da je zadržal svarilo, ki mu je sililo iz ust.

»Da, včeraj sem prišel,« je dejal Lenley.

»Vaša sestra je bila zelo vesela, da vas je spet videla, kajne?«

»Da,« je dejal Lenley. Zdelo se je, da se noče spustiti v pogovor o sestri.

»Rad bi vam poiskal kako nameščenje, Johnny,« je obupano pripomnil Alan. »Mislim, da bi se mi posrečilo.«

Johnny Lenley se je nasmehnil. »Briga za bивše kaznjence?« je vprašal. »Ne, hvala! Sortiranje papirja za par beličev na stot? Če naj

»Na vašem mestu« — Alan še vedno ni odvrnil pogleda od knjige — »bi jaz tekkel in kar naprej tekkel, dokler ne bi pritekel domov.«

Službujoči seržant že ni več vedel, kaj naj si misli. Ves začuden je vprašal: »Zakaj pa naj teče domov?«

»Morda bo dobil še en pokal ali diplomo ali kaj podobnega.«

Johnny je Wemburyju obrnil hrbet. Zdelo se je, da ga bolj kot vse drugo zanima odgovor, ki ga je Wembury dal seržantu. Potem je stopil proti vratom.

»Lahko noč torej, Lenley, če vas ne bom več videl!« je zaklical Wembury.

Johnny se je naglo obrnil: »Ali mislite, da me boste še videli?« je vprašal. »Se danes ponoči?«

»Da, tako mislim!« Počasi je Wembury spregovoril te besede in tehtno. To je bila tudi skrajna svarilna beseda, ki jo je še mogel spraviti v sklad s svojo dolžnostjo. Ko se je Lenley lahkoumno nasmehnil in odšel, je pograbila Alana jeza. »Ti ljudje so vendar strašni norci!« je vzkliknil.

»Saj tako je prav,« je odvrnil seržant. »Če bi ne bili norci, bi jih nikoli ne mogli ujeti!«

Wembury bi odšel, če ne bi bil obljubil dr. Lomond, da bo počakal nanj. Nikakor ni hotel biti priča, ko se bo zgodilo tisto neizbežno in boho pripeljali Johnnyja uklenjenega — razen, če ni morda le razumel njegovega migljaja in ga poslušal. Saj se mu je zdelo skoraj neverjetno, da bi ga ne bil razumel. Bolj jasno mu vendar ni mogel povedati.

in šel k vratom, seržant in zdravnik sta mu počasi sledila.

»Vsak najmanjši šum me splaši, Wembury. Tako mi je kot bi stal pred svojo usodno uro.«

Njegov glas je prešel v šepetanje. »Tudi zdaj čutim — kot da stojim v tej sobi, čisto blizu mene smrt. O bog, to je strašno — strašno!«

Opotekel se je in Wembury ga je prestregel, da ni padel. Na srečo je bil pri rokah zdravnik. Posadili so ga na stol in seržant Carter je privlekel iz predala starinsko steklenico z osvežujočim sredstvom, ki je v tej sobi že prenekateri ženski pomagalo spet na noge.

»Kaj mu pa je?«

»Koks!« je na kratko odvrnil zdravnik. Seržant, spravite ga v inspektorjevo sobo, v nekaj minutah si bo opomogel.«

Gledal je, kako so spravljali opotekajočega se pravnika iz službene sobe in zmajal z glavo. Potem pa je šel na hodnik in k izhodnim vratom ter zrl v noč.

»Kaj pa je, doktor?« je vprašal Alan.

»Odkar je vstopil Meister, opazuje stražnico,« je dejal Lomond, ko se je vrnil v sobo. Primaknil je stol k oknu in sedel.

»Kdo pa je ta skrivnostni opazovalec?« se je smejal Wembury.

»Ne vem. Zdelo se mi je, da je Blis,« je odvrnil dr. Lomond in si zavijal cigareto. Mene nima rad — ne vem, zakaj ne.«

»Ali veste za koga, ki ga ima rad — razen Blisa?« je godrnjal Wembury.

»Danes popoldne sem v klubu slišal nekaj čudnega o njem. Naletel sem na nekega gospoda — zdravnika, ki ga je poznal v Washingtonu.

34

Čarovnik

39

dobim delo, potem tako, ki ga ne more opravljati izobčenec. Nobene pomoči nočem in želim, da me pustite samega!«

Vladala je grobna tišina, ki jo je motilo le praskanje seržantovega peresa.

»Kam boste šli pa danes zvečer?« je vprašal Alan. Na vsak način ga je moral posvariti. Misli je na Mary Lenley, ki ga je čakala doma. Strah, da bi si utegnila razlagati bratovo ponovno aretacijo kot njegovo izdajstvo, ga je peklo v dno srca.

Johnny ga je presenečeno pogledal. »Proti zahodu nekam bom šel. Zakaj bi pa to radi vedeli?«

Alan se je z vso močjo trudil, da bi ostal ravnodušen.

»No, kar tako! Moja radovednost nima nobenega posebnega vzroka.« Potem se je obrnil k seržantu: »Kako daleč pa je do Camden-Crescenta?«

Videl je, kako je Johnny osupnil. Lenleyev pogled se je srečal z njegovim.

»Pičlih deset minut bo peš,« je odvrnil seržant.

»To pa res ni daleč!« je dejal odpuščenemu kaznjencu. »Borih deset minut od Camden-Crescenta do policijske stražnice!«

Johnny ni odgovoril.

»Tudi jaz bi se šel sprehajati proti zahodu,« je nadaljeval Alan. »Ali bi ne hoteli z menoj? Rad bi spregovoril z vami o nekaterih stvareh.«

Johnny ga je nezaupljivo gledal. »Ne,« je dejal mirno, »sestati se moram s prijateljem.«

Alan je vzel v roke knjigo in počasi listal po njej. Ne da bi dvignil pogled, je nadaljeval: »Nekoliko v dvomih sem, če res veste, s kom se morate sestati? V svojih mladih letih ste gojili lahko atletiko — tekač ste bili, ne? Spominjam se, da ste za uspehe prejemale celo odlikovanja?«

»Da, dva ali tri pokale sem dobil,« je odvrnil Johnny ves začuden.

Dr. Lomond je ravno vstopil in preklinjal vreme, ko so se na hodniku začeli težki koraki in v sobo je stopil Maurice Meister. Njegov površnik je bil odpet in cilindar mu je sedel daleč zadaj na tilniku, v ustih pa je vsem svojim navadam navkljub imel cigareto. Nagli prehod iz temne ceste v močno razsvetljeno sobo ga je prvi trenutek oslepil. Nekaj časa je strmel v zdravnika.

»Mož zdravilstva in mož zakona!« je dejal hripavo in se udaril po prsih. »Ljubi moj doktor, to je naravnost zgodovinsko srečanje!« Nato se je obrnil k Alanu.

»Ali so ga že privedli? Nisem mislil, da je tako neumen, da bi se lotil te stvari! Toda bolje je, da gre, ljubi moj Wembury, verjemite, da je bolje!«

»Ali ste prišli zato, da bi to zvedeli? Saj bi si lahko prihranili trud in bi vprašali po telefonu!« je rekel Alan resno.

Vse vedenje Meistrovo se je naenkrat spremenilo. Pogled, ki ga je Alan že prej videl v njegovih očeh, se je spet pojavil in ko je govoril, je zvenel njegov glas hripavo in ubito.

»Ne, nisem prišel zaradi tega.« Pogledal je prek rame. Policist, ki je stal pred vrati, je stopil k seržantu in mu nekaj zašepetal. Celo doktorja je, kot se je zdelo, zanimalo to šepetanje.

»Hackitt mi je pobegnil in me pustil samega — prekleti strahopetec! Sam sem v hiši! Z roko si je segel k ustom. Ves iz sebe sem, Wembury. Vsak najmanjši šum slišim, škripanje stola, če se premaknem, košček premoga, ki zdrkne v kaminu, sklepet okna.«

V temoti okvira vrat se je prikazala postava. Nihče je ni opazil, najmanj pa trije možje, ki so stali ob mizi in se razgovarjali. Inspektor Blis je za hip pogledal v sobo in spet izginil. Policist za pisalno mizo ga je opazil v zadnjem trenutku

Prisega, da je videl Blisa na oddelku za živčne bolezni v bolnišnici v Brooklynu.

»Kdaj pa je bilo to?«

»To je ravno tisto nesmiselno! Pravi, da pred štirinajstimi dnevi.«

Wembury se je nasmehnil.

»Saj je vendar že nekaj mesecev tu!«

»Ali Blisa dobro poznate?«

»Ne. Ne ravno najbolje. Spoznal sem ga šele, ko se je vrnil iz Amerike. Prej sem ga poznal le navidez, od daleč takorekoč — precej starejši je od mene, toda jaz sem zelo hitro napredoval. Bil je nižji inspektor, ko sem bil jaz že seržant — halo!«

Moški, ki je nenadoma stopil v sobo in šel k seržantovi pisalni mizi — je bil inspektor Blis.

»Revolver potrebujem!« je vzkliknil odrezano.

»Oprostite!« Carter je buljil vanj.

»Revolver potrebujem,« je dejal Blis s povzdignjenim glasom.

Wembury se je hudobno smehljaj.

»To je popolnoma v redu, seržant — glavni inspektor Blis iz Scotland Yarde hoče imeti revolver. — Cemu ga pa potrebujete? Ali greste na lov na podgane?«

Blis se je prezirljivo nasmehnil. »Da, toda vam se ni treba nič bati! Ali se vas jo kaj tiče?«

»Pa še kako!« je odvrnil Alan mirno, ko je prinesel seržant revolver. »To je namreč moj okraj!«

»Ali mi lahko poveste razlog, zakaj bi ga ne smel imeti?« je vprašal mož z brado.

»Oh, niti najmanjšega razloga nimam!« je odvrnil Wembury in ko se je Blis napotil proti vratom, je nadaljeval: »Jaz bi na vašem mestu podpisal potrdilo o prejemu orožja. Kaže, da ste pozabili predpise, Mr. Blis.«

Blis je zaklel in se vrnil. »Dolgo me ni bilo v tej preletni deželi, saj veste.«

Doktor je mežikal: »Dober večer, Mr. Blis!«

Zdelo se je, da je Blis šele zdaj opazil zdravnika.

Po Prešernovih stopinjah

Pri bolnem prijatelju na Draškovec

Ne smemo se ločiti od zelene Krke, ne da bi omenili še ene graščine, ki jo je Prešeren obiskal v času svojih dolenskih potovanj.

Zgodba sama je žalostna. Dokazuje pa spet, kako čuteče prijateljsko srce je imel naš pesnik.

V letu 1815 je prestopil iz mariborske na ljubljansko gimnazijo petošolec Anton Feliks Trenz, sin graščaka na Draškovec pri Sentjerneju. Tako je mladi Dolenjec postal Prešernu sošolec v Ljubljani in prijatelj še v času dunajskih študij. Vse kaže trdno na to, saj je Prešeren zaupal svoje prve pesmi prej Trenzu kot Čopu! Dokaz je v pismu, ki ga je Prešeren pisal Čopu iz Celovca 13. februarja 1832. Tu čitamo med drugim:

«...Poslušaj, kaj je na stvari! Kot jurist četrtega letnika sem pokazal zvezek slovenskih pesmi svojim prijateljem, izmed katerih me je Anton Trenz, ki je sedaj blazen, pregovoril, naj jih dam brati Kopitarju. — Tam mi je dal dober svet, naj pesmi pustim nekaj let ležati v predalu in potem vzamem pilo v roke. Ker se temu navetu nisem uklonil, sem vse pesmi požgal, razen Povodnega moža, Lenore in Lažnih pratikarjev.»

Cetudi je nesrečni Trenz pravne študije dovršil, je bil vendarle nesposoben, da bi opravljal kakršnokoli službo. Ostati je moral doma, kjer je nato živel do svoje smrti v letu 1881. Dočakal je visoko starost 80 let.

Draškovec, nekoč last gorjenjskih Lambergov, je bil znan že v Valvazorjevih časih. Ime kaže, da so bili pred Lambergi tu lastniki Draškoviči iz sosednje Hrvaške. Tudi znani baroni Jurčič so bili nekaj časa gospodarji gradu. Od leta 1763 dalje pa je bila posest v rokah rodbine Trenz, ki sicer ni spadala med plemstvo, a je bila zaradi svojega bogastva zelo ugledna.

Graščina Draškovec ni taka kot so drugi utrjeni gradovi na vrhovih ali strminah. Draškovec stoji sredi zelenih travnikov, v dolini Krke, le kake pol ure hoda od Sentjerneja. Sam grad spada k vasi Mihovce, saj nosi št. 1 tega kraja. Stavba je obsežna, a le enonadstropna; posebnost ji dajo odprti zunanji arkadni hodniki.

Eden zadnjih lastnikov tega neutrjenega gradu je bil upokojeni štabni zdravnik dr. Ferdinand Trenz. Prav pri njegovih potomcih se je ohranila tradicija, da je Prešeren obiskoval svojega bolnega prijatelja in sošolca vselej, kadar se je mudil na bližnjem Smoletovem Prežeku ali pa na nekoliko bolj oddaljenem Auerspergovem Srajbarskem Turnu pri Krškem. Ob takih Prešer-

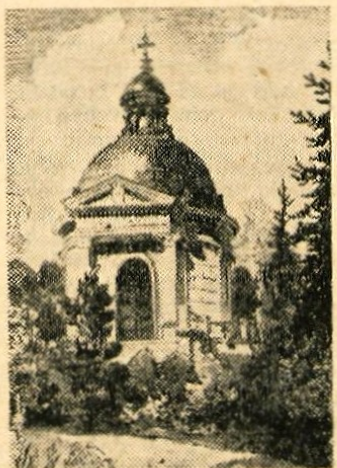
novih obiskih je menda Trenzu močno odleglo, tako je bil vesel prijateljevega obiska. Ob tem pa je bilo srečno tudi pesnikovo srce...

Kako ugledna pa je morala biti rodbina Trenz, izpričuje tudi tale droben podatek: veliki admiral avstrijske mornarice Anton Haus (1851 do 1916), sicer rojak iz Tolmina, si je za življenjsko družico izbral Ano Karolino Alojzijo Trenz, nečakinjo Prešernovega sošolca. Haus je rad zahajal na počitnice v ženin dom na Draškovec. Ni bil nadut kot drugi, dosti nižji oficirji. Z domačimi je govoril le slovensko, znal pa je še osem drugih jezikov. Veliki admiral je bil v avstrijski mornarici edinstven in najvišji naslov, ki ga je prvič dobil prav ta naš rojak. A kljub vsem častem in slavi, Anton Haus ni maral za plemenitaška odlikovanja. Tudi svoje otroke je vzgajal v slovenskem duhu. — Sentjernejski kronist je ob admiralovi smrti med drugim zapisal tudi tole: »Bil je nekako vedno zamišljen in je malo govoril. To je ravno prav. Pravi mož naj veliko misli, pa — manj govori!«

Zlata Jelovšek

Ko že sledimo po pesnikovih stopinjah v deželici pod Gorjanci, naj omenimo mičen zapisek znanega publicista Jožeta Zupančiča v »Dolenjskem listu« z dne 27. novembra 1963.

Pisec pripoveduje o doživetjih v Pilatovcih in Dučičih, kjer so proti koncu poletja ranjene partizane zdravili kar

Mavzolej Anastazija Gruna v Leskovcu pri Krškem

po hišah teh osamljenih vasic, že na hrvaški strani Gorjancev. Izenadeni čitamo med drugim:

»Doktor Medvešek, ki je imel partizansko ime Šumski, je bil svojim ranjenecem in bolnikom tovariš, brat in oče. Za vse je lepo skrbel, da so se mnogi brž in dobro pozdravili.

Za glavno medicinsko sestro pa je bila v Pilatovcih na Gorjancih Zlata Jelovškova, pravnukinja našega slavnega pesnika dr. Franceta Prešerna. Danes je zdravnica.

Vse te stvari sem poznal že iz prejšnjih pripovedovanj partizana Franceta Gorenca-Planinskega.

Vznemirjeni obstanemo ob tem poročilu. Ničesar še ne moremo reči, dokler stvari natanko ne raziščemo. Čeprav bi tako radi verjeli... Seveda bi po izračunu let mogla biti Zlata le pesnikova pravnukinja.

Poznavalcem življenja Ernestine Jelovškove, Prešernove hčerke, edine preživele (umrle 1. 1917 v Ljubljani) vsaj doslej ni bilo prav nič znanega o kaki njeni nezakonski hčeri, ki naj bi bila mati partizanke Zlate. Po drugi strani pa je bridko res, da se za usodo Prešernove hčerke, ki je vso mladost in zrelo leta preživela z materjo na Dunaju, tedanji krmarji slovenske kulture, niso prav nič zanimali. Saj celo France Levstik, ki je pripravil drugo izdajo »Poezije«, ni utegnil obiskati Ano in Ernestino, četudi je bival več let na Dunaju. Sicer pa ilustrira tedanje razmere in odnose najboljše samo dejstvo, da je Prešernova hčerka jesen svojega življenja morala preživeti v ljubljanski mestni ubožnici, kjer je tudi umrla. ...Danes bi si sleherna slovenska hiša gotovo štela v čast, če bi mogla imeti v gosteh Prešernovega otroka.

Dal Hoteli smo s to ugotovitvijo reči, da Ernestininih doživetij ne poznamo natančno, pač le to, kar je sama v svojih »Spominih« povedala. Zato ne moremo kar tako, na hitro, odgnati vseh misli od Zlate Jelovškove. Morda je neznano dekle, ki je slučajno nosilo priimek Prešernove ljubice in matere njegovih otrok, iz neke, pač razumljive, prešernosti vso stvar tako postavilo, kot čitamo v Zupančičevem članku »Dolenjska kopriča ne pozebe hitro...?«

Za danes le to — dokler nam ne uspe najti kaj trdnjših dokazov o eksistenci zdravnice Zlate Jelovškove.

Anastazij Grün

Ne mogli bi pa oditi iz teh slovenskih krajev na doljeni strani, če ne bi vsaj mimo grede obiskali še Leskovca pri Krškem. Domnevati namreč smemo, da tudi Prešeren ni obiskoval le prijatelja Andreja Smoleta na Prežeku (gl. Panorama z dne 17. 4. t.l.) pač pa je skoro gotovo prišel tudi na Srajbarski turn, tedaj rodbinski grad Turjačanov. Če je Anastazij Grün (grof Anton Aleksander Auersperg) mogel obiskati Smoleta in Prešerna na Prežeku, kar je izpričano, je bila pot teh dveh k Turjačanu več kot verjetna, saj je imel Anasta-

zij Grün v svojih obsežnih kleteh daleč okoli znana žlata vina!

A čeravno je Turjačan, nekdanji učenec našega Prešerna na Dunaju, postal izrazit avstrijsko-nemški pesnik, je deželo svojih dedov le iskreno ljubil.

V eni od svojih pesmi (Pozdrav Iliriji) govori:

Sei mir gegrüsst, Land meiner schönsten Träume,

Land, das mir Leben, Lied und Liebe gab,

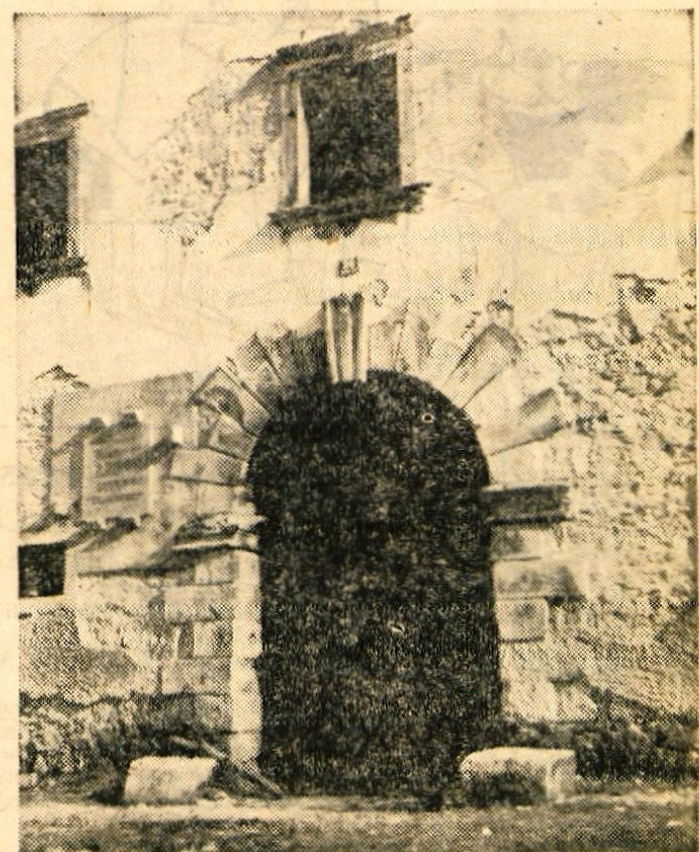
Das liebend nährte meines Lenzes Keime

Wie meine Wiege, wie da auch mein Grab...

Pesnik pozdravlja deželo svojih najlepših sanj, deželo, ki mu je dala življenje, pesem in ljubezen; deželo, v kateri mu je vzklikla mladost. Pesnik želi, da bi imel tam, kjer mu je stekla zibel, tudi svoj grob...

Ta želja, se je Anastaziju Grünu (1806—1876) zares izpolnila; na robu gozdiča v bližini Srajbarskega turna (Thurn am Hart) so mu po smrti postavili veličasten mavzolej, ki stoji še danes.

CR TOMIR ZOREC

Portal Smoletovega gradu Prežek (na levi spominska plošča NOV)

Prešernov Kranj - slovenski Weimar

Nadaljevanje iz št. 18

Torej paralela Weimar—Kranj ni bila noben nesmisel. Tako, kot je za kulturne Nemce Weimar najljubše njihovo mesto, tako bi mogel postati Kranj kraj romanja vseh zavednih Slovencev. Saj ima naše mesto kar petero dragocenosti v tesni zvezi z življenjem in smrtjo obeh pesnikov: obe hiši, v katerih sta Prešeren in Jenko umrli, dva grobova in izvirnik Goldsteinovega Prešerna (podobno, ki velja za najbolj avtentično).

Toda Kranj še zdaleč ni tako skrbno urejen kot Weimar, niti ni tako ves posvečen obema pesnikoma, kot je nemško mesto. Staro, Prešernovo mesto izgublja dan za dnem vse več starinske draži. Nepotrebne odstranitve javnih vodnjakov, ki bi bili staremu mestnemu sre-

dišču v resničen okras, neokusne adaptacije baročnih in klasicističnih hiš, kričeče reklame na častitljivih fasadah, neurejenost starih dvorišč s sicer ohranjenimi arkadami. Skratka, vrsta stvari v mestu, ki bi moralo biti lepo, polno razumevanja za dragoceno dediščino in zares kulturno središče — še čaka rešitve in pametne ureditve. Le zakaj je na glavnem, reprezentativnem trgu v sredi starega mestnega jedra, urejen parkirni prostor, namesto, da bi se tu obnovil dekorativni vodnjak, ki je toliko desetletij dajal Kranju pravo osrednjo podobo. Parkirni prostor pa naj bi bil onstran novega mostu čez Kokro, kjer je obilje mesta. Nikjer na svetu ne zahtevajo, da bi moral vsak lastnik lokala ali stanovanja imeti prkimi prostor tik pred hišo.

Za razvedrilo Klasična vzgoja

Kosilo na vrtu

Janez je »pomotoma« žele poldnevno zavil v gostilno. Ko pride domov, že precej »natreškan«, takoj zahteva kosilo. Žena pa ni bila dovolj hitra, Janeza mine potrpljenje in vrže skozi okno svoj in ženin krožnik. Žena pa mu ni hotela ostati dolžna in vrže skozi okno lonec z jedjo.

Zakaj pa si vrgla lonec skozi okno? vpraša Janez.
— Sem mislila, da boš kosil na vrtu — mirno odgovori žena.

Strog kritik

Brahms je prišel na obisk k neki svoji znanki. Čez nekaj časa se je od nekega vzela majhen psiček in se mu začel motati okoli nog. Brahms ga je pograbil in vrgel skozi okno.

»Toda, prijatelj,« je vzkliknila znanka, »kaj vam je vendar naredil?«

»Ven sem ga vrgel«, je mirno odgovoril Brahms, »ker je lajal brez najmanjšega poslušanja.«

Strašen pogled

Vsi pripovedujejo, da imate nenavadno prodoren in strog pogled, je dejal neki tujec Picassu.

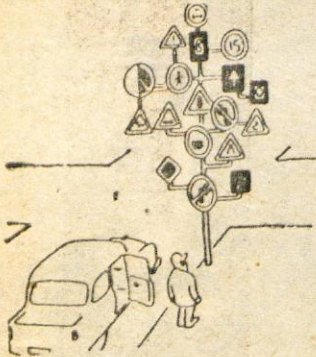
»To je točno«, mu odgovori slavnj slikar. »Verjemite mi, kadar se pogledam v ogledalo, se ustrašim sam sebe.«

Slikar in model

Kupite jo, bruto daje 12 litrov, neto 7 litrov

BREZ BESED

Rešitve prvomajske križanke

1. nagrada 10.000 dinarjev Fanj Zaplotnik, Kranj, Prešernova 15;
2. nagrada 5.000 dinarjev Tone Marčan, Kranj, Ulica mladinskih brigad 8;
3. nagrada 3.000 dinarjev Bogdan Novak, Kranj, Levstikova 3;
4. nagrada 2.000 dinarjev Avgust Vidmar, Kranj, Begunjska 14;
- 5.—10. nagrada 1000 dinarjev: Mira Černe, Kranj, Tomšičeva 20/I; Matej Wendling, Kranj, Planina 29; Bine Purgar, Kranj, Zupančičeva 11; Marija Ponikvar, Gorice, Srednja vas 1, p. Golnik; Andrej Perne, Kranj, Titov trg 12; Ana Mally, Kranj Prešernova 10/11.

Za bodoče mamice

Vsakdo si želi zdravega, duševno in telesno normalno razvitega otroka. Takega otroka si lahko nadejajo samo zdravi starši.

Predvsem bo žena v času nosečnosti pozorna in bo skrbela, da bo njena nosečnost pravilno potekala in da ne bo imela strahu pred porodom. Za svoj rast potrebuje plod poleg osnovnih hranil večje količine raznih mineralnih soli, predvsem železa, kalcija, fosforja in vitaminov. Če noseča žena ne dobi dovolj snovi, jih plod jemlje iz rezerv njenega telesa in žena postane slabokrvna.

Za mater in otroka so važni vitamini. Če jih je v hrani premalo, pride hitreje do splava ali do prezgodnjega poroda. Otroka zavarujemo pred rahitisom že med nosečnostjo z zadostno količino vitaminov, predvsem z vitaminom D.

Hrana naj vsebuje dosti beljakovin (mleko, jajca, sir, meso) vitaminov in mineralnih soli (zelenjavo, mleko, surovo maslo in sadje). V

zimskem in zgodnjem spomladanskem času v prehrani navadno primanjkuje vitaminov, zato naj jih noseča žena uživa v obliki zdravil.

Prav tako sme nosečnica uživati dovolj tekočin, torej pije naj mleko in sadne sokove. V prehrani moramo omejiti maščobe, sladkor, svinjsko meso in vse njegove izdelke. Take maščobe preveč obremenjujejo jetra, kar škoduje normalnemu presnavljanju snovi v njih.

Najboljša kontrola, da se ne bomo preveč redile, je redno tehtanje. Žena naj bi se med nosečnostjo zredila do 14 kg. Večje pridobivanje teže je dokaz, da se nosečnica preveč redi ali pa se je v telesu, predvsem pod kožo, nakopičila večja količina tekočine. Pokažejo se otekline, v začetku na nogah, kasneje na licu, trebuhu, na rokah. Otekline so že znamenje

okvare ledvic, kar je lahko zelo nevarno za ženo in otroka.

Tako kopičenje vode v telesu je povezano z večjo količino soli v njem. Zato naj nosečnice predvsem v drugi polovici nosečnosti uživajo manj soljeno hrano.

Med pričakovanjem moramo prav posebno paziti na osebno higieno. Nosečnice se bolj potijo. Primernejše je kopanje pod prho ali navadno polivanje telesa kot kopel v kadi. Voda pa ne sme biti prevroča. Oprsje si umivamo vsak dan z mrzlo vodo, nato obrišemo s frotirko in namastimo s kremo. Prav tako moramo trebušni del namastiti s kremo.

Zobe moramo umivati po vsaki jedi in vsaj 2-krat med nosečnostjo obiščemo zobozdravnika. Uživajmo tudi tablete fluor-kalcij. Izogibati se moramo razburjenj, skrbi,

Zgodila se je nenavadna stvar. Batik, najrevnejši, a obenem najboljši učenec drugega letnika gimnazije, je med uro latinščine, ko je bil na vrsti, da odgovori na profesorjevo vprašanje, vstal in dejal: »Tovariš profesor, moram na stranišče.«

Profesor je obstal, kot bi ga zadela strela, inšpektor Helmut, ki je stal poleg njega pa je prebledel kot stena. Nato se je obrnil k Batiku in ga vprašal: »Kako se pišete?«

»Vladislav Batik iz Gorne Mrače, je zbegano odgovoril.

Inšpektor se je stresel:

»S kakšno pravico si upate vi, Vladislav Batik iz Gorne Mrače, uporabljati to prostosko besedo. Tovariš profesor, prosim vas, pojasnite učencu, kako mora prositi, da bo lahko zapustil razred.«

Profesor je zakašljaj in dejal:

»Torej, zgodovina rimske književnosti nas uči, da so rimski pesniki v svojih delih uporabljali samo primerne izraze, tudi za še tako nelepe stvari. Če izhajamo iz tega, lahko zaključimo, da...

Batik je ponovno vstal. Ves je drhtel. »Tovariš profesor, ali grem lahko ven?«

»Ne, Batik, sedaj ko ste zabredli v blato je prepozno, da uporabljate dostojne besede. Ne trpim nemoralnosti. Sploh pa ne morem verjeti, kako vi revni učenec, ki lahko upate samo na pomoč šole, uporabljate take izraze, ki bi jih lahko uporabljali le kak postopač. Ocenio iz vedenja vam znižam, ker je treba mlado drevo naravnati, ko je še čas. Vedno vam pripovedujem, da si z učenjem latinščine bogatimo besedni zaklad...«

Batikov nemir je rasel. Oči so mu zalile solze. Zagledal

se je v sliko atenskega amfiteatra. »Ko bi bil tam...«

Kot iz daljine je slišal profesorjev glas: »Stari Rimljanji bi se vas sramovali...«

»Tovariš profesor«, je zajecel nesrečnik.

»Uitihnite! Pri vsem tem, kar ste storili, mi še ugovarjate.

Zapomnite si, da so plemenite besede izraz plemenite duše...«

Batikove muke so dosegle višek. Zardel je, stresel se je in bridko zajokal. Okoli Batika se je vzdignilo pet rok. »Tovariš profesor, dovolite, da odpremo okno.«

J. Hašek

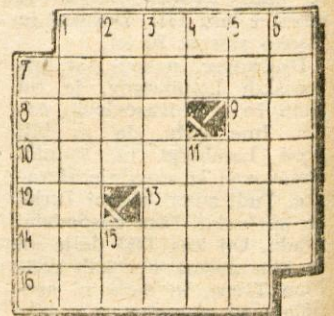
V času poletov

Zdravnik: »Na sonce morate iti, na sonce, tovariš Pepek!«
Bolnik: »Joj, tovariš doktor, saj niti Amerikanci in Rusi na Luno ne pridejo, kako bom pa jaz na Sonce.«

Obvestilo!

Cenjenim bralcem sporočamo, da je prišlo pri križanki ob dnevu zmage do neljube pomote. Pod prvo sliko v četrtem stolpcu navpično oziroma v tretjem vodoravno bi morala biti namesto 22, črke 17. črka abecede. Bralce prosimo, da napako popravijo.

Križanka

VODORAVNO: 1. pletilna igla, 7. priimek dveh rimskih tribunov, bratov, ki sta izvedla agrarno reformo, 8. počelo dadaizma, 9. začetnici slovenskega humorističnega pisatelja (»Ata Žužamaža«), 10. znameniti arabski filozof in zdravnik na prehodu v 10. in 11. stoletje (Ibn Sina), 12. predlog, 13. pripadnik staroslavne naroda na našem ozemlju, 14. ograjen prostor za otroka, 16. rimska preroka nimfa.

NAVPIČNO: 1. samoveznica, 2. izsušena rečna struga v puščavi, 3. okrasna drevesa z močno dišečimi grozdastimi cvetovi, 4. različna soglasnika, 5. prostor za perutnino, 6. glavno mesto Eritreje, 7. veliko poljsko pristanišče, 11. del psevdonima bolgarskega književnika Dimitra Ivanova, 15. kemični znak za američil.